

Zaspokojenie wierzytelności z tytułu transakcji pochodnych po ogłoszeniu upadłości dłużnika

Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 19 marca 2015 r.
(IV CSK 429/15)

Należności wynikające z umowy ramowej dotyczącej transakcji pochodnych, którą rozwiązano po ogłoszeniu upadłości, podlegają zaspokojeniu w kategorii pierwszej.

RAFAŁ ADAMUS

I. Głosowane postanowienie Sądu Najwyższego zostało wydane na tle art. 85 i art. 342 p.u.¹. Dylemat prawny, którego dotyczy przedmiotowy wyrok, zachowuje jednak swoją aktualność także w obecnie obowiązującym stanie prawnym, z uwzględnieniem niedawnych zmian wprowadzonych do prawa upadłościowego (w brzmieniu ustalonym od 1.01.2016 r.). Posługując się obecną aparaturą pojęć, analizowany problem prawny odnosi się do tego, czy należność banku, w związku z wypowiedzeniem przez bank umowy ramowej po ogłoszeniu upadłości kontrahenta, winna być traktowana jako zobowiązanie masy w rozumieniu art. 230 ust. 2 p.u., z konsekwencjami, o których mowa w art. 343 ust. 1 i 1a p.u., czy może jako zobowiązanie upadłego? **Innymi słowy, czy należność banku powinna zostać zaspokojona w tzw. kategorii „zerowej” (jako zobowiązanie masy), czy w kategorii drugiej?**

II. W stanie faktycznym sprawy bank zawarł ze swoim kredytobiorcą (przyszłym upadłym) umowę o udzieleniu kredytu oraz umowę ramową, która miała charakter zabezpieczenia udzielonego kredytu, i na jej podstawie uruchomił transakcję typu *Interest Rate Swap*², tzn. transakcję pochodną³ opartą na zamianie stóp procentowych. Umowa została zawarta na czas

¹ Ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 233, ze zm.), która od 1.01.2016 r. otrzymała nazwę – prawo upadłościowe, dalej: „p.u.”.

² *Interest Rate Swap* (tzw. *swap* stopy procentowej) polega na wymianie pomiędzy kredytobiorcą a bankiem płatności odsetkowych, które są liczone według jednej stopy procentowej, na płatności odsetkowe liczone według innej stopy procentowej. Obie płatności odsetkowe naliczane są – w identycznej walucie – od kwoty nominalnej uzgodnionej w transakcji, a ich rozliczenie odbywa się w wyznaczonych dniach przez porównanie przyjętej stawki referencyjnej z ustaloną w umowie stopą procentową.

³ Chodzi o transakcję (w istocie rodzaj instrumentu finansowego), której wartość uzależniona jest od instrumentu bazowego, np. wysokości stopy procentowej.